

Omgevingsdialoog Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders

1. Introductie

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Tilburg heeft het voornemen om het omgevingsplan te wijzigen voor het gebied **Zwaluwenbunders**, gelegen ten noorden van het stedelijk gebied van Tilburg. Deze wijziging maakt deel uit van de bredere ambitie om een **klimaatlandschap** te realiseren dat bijdraagt aan natuurontwikkeling, klimaatadaptatie en duurzame landbouw.

Het plan voorziet in:

- De aanleg van bos en versterking van het landschap met houtwallen en poelen;
- De inrichting van een ecologische verbindingszone (EVZ) voor flora en fauna;
- Het faciliteren van natuurinclusieve landbouw op gemeentelijke gronden;
- De realisatie van een verweven landschap met ruimte voor waterberging, biodiversiteit en recreatief medegebruik.

Het plangebied ligt globaal tussen de Waalwijkseweg, het Riddershofpad, de Vlashoflaan, de Rugdijk en de Quirijnstokstraat. Gronden in particulier eigendom vallen buiten het plan.

2. Communicatie- en participatieaanpak

De wettelijk voorgeschreven participatie is vormgegeven volgens de Omgevingswet (zie bijlage 1). Met impactscore 3 is er een gemiddelde impact op de omgeving. Volgens de Omgevingsdialoog dienen we aan de slag te gaan met Categorie B. Hierin hebben we input van de mensen gevraagd en dit meegenomen in de uitwerking van het plan. Er is een kennisgeving gedaan van het voornemen en een omgevingsplan ter inzage gelegd en bekend gemaakt.

Binnen het programma Water- en Klimaatlandschap Pauwels is participatie vormgegeven via een combinatie van gebiedsgerichte communicatie, overlegstructuren en publieks-bijeenkomsten. Gemeente Tilburg is verantwoordelijk voor de uitvoeringsorganisatie van het project en werkt hierin samen met Waterschap De Dommel. Beide partijen sloten in 2022 een intentieovereenkomst waarin de samenwerking binnen het water- en klimaatlandschap is vastgelegd. Vanuit de gezamenlijke projectlocatie aan de Kouwenberg 1 worden projectgroep vergaderingen en gebiedsbijeenkomsten georganiseerd.

Gedurende de planvorming zijn verschillende doelgroepen actief betrokken, waaronder bewoners, agrariërs, natuurorganisaties en maatschappelijke partners zoals Stichting Nieuwe Warande en Vrienden van Pauwels. Deze partijen zijn ook altijd voor de informatieavonden van Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders uitgenodigd. Participatie vond ook plaats via keukentafelgesprekken en een reeks publieksbijeenkomsten, waaronder informatieavonden over Waterharmonica, Centrale Waterhart, de Noordelijke Stadsrand en de jaarlijkse Pauwelsdagen waarin overige projecten zoals Zwaluwenbunders ook behandeld worden.

Participatieactiviteiten:

- Informatieavond 6 december 2022
- Informatieavond 28 maart 2024 (zie bijlage 2).
- Bewonersbrief verstuurd aan perceeleigenaren grenzend aan het plangebied
- Informatiebijeenkomst op 23 september 2025 in Tilburg-Noord over de bosontwikkeling
- Zienswijzeprocedure van oktober t/m december 2025

3. Vervolg en communicatie

De komende periode wordt het ontwerp TAM-omgevingsplan voor Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders officieel gepubliceerd. Vanaf dat moment kunnen bewoners, grondeigenaren en andere betrokkenen hun mening geven over het plan. Dit gebeurt via een zienswijze: een reactie op het ontwerp waarin je kunt aangeven wat je goed vindt, wat je mist of wat je anders zou willen.

4. Bijlagen

Bijlage 1. Impactscan richtlijn omgevingsdialog

GEMEENTE TILBURG

SCAN IMPACT OMGEVING

HOE WEEET U WAT DE IMPACT VAN UW INITIATIEF IS EN IN WELKE MATE U DE OMGEVING MOET BETREKKEN

Door de 6 meters op deze pagina in te vullen krijgt u een beeld van het effect van uw bouwplan op de omgeving. De uitkomst geeft een indicatie van de mate waarin u de omgeving moet betrekken.

Totaalscore: XX : 6 = Impactscore: XX

SOORT INITIATIEF	VERKEER	GROEN	BELEVING	GEZONDHEID/HINDER	PROCES
Van kappen van een boom tot bouw van meer dan 50 woningen.	Zorgt het bouwplan voor meer verkeer of drukte?	Heeft het bouwplan gevolgen voor het groen?	Verandert het bouwplan het karakter van de straat of buurt?	Wat zijn de effecten op de leefomgeving? (geluid, privacy, sociale veiligheid)	Wijkt het bouwplan af van het bestaande omgevingsplan?
Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in
Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in
Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in
Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in
Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in	Vul hier een toelichting in

5 GROOT
4 BEHOORLIJK
3 BEETJE
2 BIJNA NIET
1 NIET

Soort initiatief

Wijziging van het omgevingsplan voor Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders ten behoeve van natuurontwikkeling, bosaanleg, ecologische verbindingzones en natuurinclusieve landbouw.

Impactscore 4 – behoorlijk

Verkeer

De impact op verkeer is zeer beperkt. Er wordt geen nieuwe ontsluitingsweg aangelegd en het project genereert nauwelijks extra verkeersbewegingen. Eventuele verharding (zoals een fietspad) is kleinschalig en sluit aan op bestaande infrastructuur. De doelgroep (agrariërs, recreanten, natuurbezoekers) veroorzaakt geen piekbelasting. Er is dus nauwelijks sprake van verkeershinder.

Impactscore 2 – bijna niet

Groen

Het project voegt substantieel groen toe aan het gebied. Er worden nieuwe bospercelen aangelegd, houtwallen versterkt, poelen gegraven en ecologische verbindingzones ingericht. Dit draagt bij aan biodiversiteit, klimaatadaptatie en landschappelijke kwaliteit. De vergroening is een kernonderdeel van het plan en heeft een positieve, zichtbare impact op de omgeving.

Impactscore 5 - groot

Beleving

De beleving van het gebied verandert aanzienlijk. Waar nu agrarisch gebruik domineert, ontstaat een meer natuurlijk en recreatief landschap. Voor omwonenden en bezoekers betekent dit een andere ruimtelijke ervaring, met meer rust, natuur en visuele kwaliteit. Dit is positief, maar vraagt ook gewenning en afstemming met bestaande gebruikers.

Impactscore 4 - behoorlijk

Gezondheid/hinder

Er is geen sprake van negatieve gezondheidseffecten of hinder. Het project veroorzaakt voor korte duur uitstoot en geluidsoverlast. Door vergroening draagt het bij aan een gezondere leefomgeving. Eventuele hinder tijdens uitvoering (zoals graafwerkzaamheden) is tijdelijk en beperkt.

Impactscore 2 – bijna niet

Proces

Het project vereist een wijziging van het omgevingsplan en kent een formele inspraakprocedure. Er is al veel participatie geweest via bijeenkomsten, keukentafelgesprekken en gebiedsoverleg. Toch is het proces complex door de betrokkenheid van meerdere partijen (gemeente, waterschap, agrariërs, natuurorganisaties) en de juridische borging van functies. Dit vraagt zorgvuldige afstemming en communicatie.

Impactscore 4 – behoorlijk

Impactscore van 21 delen door 6 = 3.5

Dit initiatief heeft een gemiddelde impact op de omgeving. Dit betekent dat je de omgeving raadpleegt over je initiatief. Je vraagt wat zij van jouw plan vinden, zodat mensen hun mening, tips, suggesties, zorgen, belangen of kansen kunnen meegeven. Die input neem je mee in de uitwerking van je plan. Dit leg je vast in een 'Verslag Omgevingsdialoog' (zie bijlage 2).

Bijlage 2. Verslag informatieavond 28 maart 2024

In deze fase (VO+) van het project is voor het uitvoeren van de omgevingsdialoog gekozen voor een informatieavond, omdat dit grote ontwikkelingen bevat die zowel negatief als positief voor de omgeving opgevat worden. In het verleden is er al een informatieavond geweest (december 2022) en hebben er keukentafelgesprekken plaatsgevonden voorafgaand aan deze informatieavond op 28 maart 2024.

Onderstaand is met een verslag omschreven welke onderdelen recent zijn uitgevoerd.

Voor de informatieavond zijn 293 gerichte adressen met een bewonersbrief aangeschreven. Bewoners in en rondom het plangebied werden hierbij uitgenodigd voor de informatieavond. Naast de bewoners zijn de stichtingen Noord Groeit, Nieuwe Warande en Land van Noord, landbouwbedrijf Tilburg, burgerinitiatieven en omgevingsmanagers persoonlijk gevraagd om aanwezig te zijn. In totaal waren er ongeveer 60 tot 70 personen aanwezig (zie bijlage 2 voor impressies van de avond).

De avond is georganiseerd door gemeente Tilburg, met inbreng van H+N+S Landschapsarchitecten en Buiting Advies. Overige partijen die verder inhoudelijk hebben bijgedragen aan het gepresenteerde ontwerp zijn waterschap de Dommel, Schoonste Lusthof en Buro Boot.

Projectleider Marc Houter doet de aftrap om vervolgens samen met wethouder Evelien Kostermans de doelen van het project te presenteren. Vervolgens hebben sprekers Marijne Beenhakker en Jan van Harten van H+N+S Landschapsarchitecten en Buiting Advies het woord overgenomen om over de inhoud met bijvoorbeeld onderzoeken, resultaten en denkrichtingen verdere toelichting te geven.

Tijdens de plenaire presentatie zijn er een aantal momenten geweest, waarbij er de mogelijkheid was om vragen te stellen. De vragen die vooraf zijn ingediend en tijdens de avond zijn gesteld zijn onderstaand opgenomen met de daarbij gegeven reactie. Het grootste deel van de reacties was positief vanwege de aanleg en verbetering van natuur. Alleen vanuit de landbouw (veeteelt en boomteelt) kwamen er kritische noten dat landbouwgrond verdwijnt en ten koste gaat van alle andere ontwikkelingen. Na de plenaire presentatie was de gelegenheid geboden om bij informatie stands met de plankaarten of extra informatie op de tafels in gesprek te gaan met collega's of ingehuurde bureaus. De sfeer van de avond was ontspannen. Ondanks de soms kritische geluiden werd het plan met respect voor elkaar besproken.

Gestelde vragen inclusief reactie

Nr.	Vraag/reactie/opmerking	Antwoord
1	Een veelbelovend ontwerp!! Prima! De plannen klinken veelbelovend, er is echter een grote "maar" namelijk de enorme geluidsoverlast veroorzaakt door het verkeer op de burgemeester Bechtweg.	Verkeer, ligging en drukte is een gegeven. Met een lagere wal voor bandelgeluid en met bosschages proberen we het geluid te reduceren. Concentreren ons op noordzijde met geluid.- Weg ligt al hoger dus er zou een grote ingreep nodig zijn. Voor natuur niet nodig, er is een gedachte vanuit beleving natuur op en vanuit de weg.
2	Wordt er op deze avond ook gesproken over de waterhuishouding in 't Hoekske/ Heuvelstraat in Berkel-Enschot? In de afgelopen zeer natte periode hebben wij tot 3x toe erge wateroverlast gehad met 30 cm water in de tuin. Meldingen naar gemeente en de Dommel hebben nog geen definitief effect gehad voor wat betreft het ontstoppen van duikers.	Voorafgaand privé geantwoord: Ik ben gelijk navraag gaan doen over het probleem dat jullie ervaren, aangezien ik me goed kan voorstellen dat het erg vervelend is wat jullie overkomt en jullie dan ook aan duidelijkheid toe zijn. De genoemde locatie valt buiten project Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders waarvoor de informatieavond voor bedoeld is. Op de avond gaan we het dus niet over dit onderwerp hebben. Wel is er algemeen binnen gemeente Tilburg bekend dat de wateroverlast komt omdat er sinds de zomer van 2023 extreem veel regen is gevallen. 2023 was volgens het waterschap het natste jaar sinds het begin van de metingen in 1901. Ook 2024 is tot nu toe nat. Hierdoor staat het grondwater hoger dan voorgaande jaren en kan de bodem geen extra water meer opnemen.

	Dat is uitzonderlijk voor Tilburg. We hebben in onze gemeente normaal gesproken juist meer last van te lage grondwaterstanden (door verdroging). Door klimaatverandering krijgen we echter steeds vaker te maken met heel droge of juist heel natte periodes. En dus ook vaker met hoge en lage grondwaterstanden. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor het grondwater. Dat betekent niet dat de gemeente de grondwaterstand moet verlagen zodat er geen wateroverlast ontstaat. In het grootste deel van Tilburg kunnen we dat ook niet. De grondwaterstand wordt beïnvloed door onder andere neerslag maar wordt hier niet gereguleerd. De gemeente is wettelijk verplicht om structurele problemen door grondwateroverlast of verdroging bij bovengrondse gebouwdelen te voorkomen. Ik heb begrepen dat de duikers ondertussen zijn uitgespoten, waardoor bij een toekomstige extreme bui het wateroverlast mogelijk minder is. Nu er naar uw melding gehandeld is, weet ik ook niet goed of we namens gemeente of waterschap nog iets kunnen betekenen. Ik wil jullie dan ook graag verder helpen, maar daarvoor ben ik wel benieuwd naar de volgende punten: - Hebben jullie contact met een medewerker van gemeente Tilburg of waterschap de Dommel?
--	---

		- Wat is er eerder naar jullie gecommuniceerd? - Wat verwacht je nog van ons? - Zijn er mogelijke oorzaken die buiten onze gronden of watergangen liggen? Door antwoord te geven op bovenstaande vragen wil ik jullie zoveel mogelijk helpen waar mogelijk. Ik denk dat het voor nu via de mail even makkelijker is, maar mocht je me toch even bellen dan mag dat zeker!
3	Tevens de vraag over de namen die de gemeente Tilburg hanteert voor de gebieden in buitengebied Tilburg Noord. Zou u hier een kaartje van toe kunnen sturen aub. Vandaag zwaluwenbunders, 2 weken gelden "visie tilburg noord + prikkelarme mensen, bebouwing noord oost, pauwels. Wat ook vaak onduidelijk is de fase van het project. Dit heet informatieavond, maar is dit om te komen tot een plan, he ben jullie een plan, of gaan jullie een plan uitvoeren. B.v. hebben 3 jaar geleden een info gehad over volgens mij een concreet plan over een wateropvang in de moerstraat, met mooie tekeningen etc etc. 2 weken sprak ik die man bij de bijeenkomst visie noord en gaf aan hier nog steeds mee bezig te zijn. Maar horen niets meer gedurende 3 jaar.	Fijn dat je vanavond aanwezig bent. Ik snap dan ook goed dat er enige verwarring kan zijn over de verschillende gebieden. Twee weken geleden is inderdaad de visie Tilburg noord gepresenteerd, waar de Stadsrand-Noord onderdeel van is. De Stadsrand-Noord en Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders zijn twee deelgebieden van het Water- en Klimaatlandschap Pauwels. Alle projecten die hier onderdeel van zijn, kan je in de Koerskaart 2.0 Water- en Klimaatlandschap Pauwels (PDF) zien. Hopelijk is na vanavond duidelijk welke ontwikkelingen in Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders verwacht worden. Daar gaat tenslotte vanavond over. Er is dan ook ruimte om hierover het gesprek aan te gaan, vragen te stellen en de plannen aan te vullen.

		Tot vanavond en hopelijk voor nu even voldoende. Anders hoor ik het graag!
4	Bedankt voor de info die gisterenavond gepresenteerd werd, ik wil nog wel de opmerking maken, dat het gebied dat zowel natuur en landbouw gaat bevatten, wel heel eenzijdig belicht is, puur vanuit de natuur, ik heb vele dieren voorbij horen komen, behalve de koe. Misschien toch een specialist met een landbouw achtergrond toevoegen aan het team, die er vanuit de landbouw zijn visie er op geeft.	
5	Wij zijn enthousiast over de plannen van gemeente & waterschap om een “Klimaatlandgoed Zwaluwbunders” aan te leggen. In de benoemde 4 deelgebieden wordt geen melding gemaakt van het aanplanten van nieuwe bossen.	Fijn dat jullie enthousiast zijn over de plannen! In de gedeelde plannen wordt inderdaad niet nadrukkelijk benoemd dat er bos wordt aangeplant. Maar dan kan ik jullie toch aangenaam verrassen dat dit wel in het ontwerp zit. In het gedeelde ontwerp is een deelgebied genaamd ‘kleinschalig landschap’ waar kleinschalig bosrijk landschap, grotere boscomplexen en kleine bosjes zullen landen. Vanavond wordt dit gebied gepresenteerd als ‘Bosrijke rug’. Het beleid van de Provincie is dan ook nadrukkelijk terug te zien in gemeentelijk beleid en dus ook in het project Klimaatlandgoed Zwaluwenbunders. Ik hoop dan ook dat jullie vanavond gerust gesteld worden en nog enthousiaster zijn over de plannen! In de bijlage heb ik nogmaals het ontwerp gedeeld, zodat dit beter bekeken kan worden.

6	Wil op de hoogte blijven van de plannen voor de agrariërs	
7	Is er gedacht aan faunatunnels onder de Bechtweg door om de Zwaluwenbunders te verbinden met de stadsrand?	Wordt nader uitgezocht.
8	Dank voor de informatieavond. Graag blijf ik op de hoogte gebracht worden over de mogelijkheden van biologische tuinbouw eventueel in combinatie met agro-forestry in dit gebied en Vijfhuizen/Kouwenberg. Bij voorbaat dank hiervoor.	
9	Prachtig plan! Jammer dat er nog en mag maar 30 hectare over is, ipv 60 hectare. Ik zou graag de plannen per mail ontvangen.	
10	Gisteren ben ik vanuit inwonersinteresse en vanuit mijn rol binnen de groep Vrienden van Pauwels aanwezig geweest bij de presentatie van het ontwerpplan Zwaluwenbunders. Ik zou jullie graag mijn/onze complimenten willen overbrengen over de plannen die gepresenteerd werden. Uiteraard was er commentaar/kritiek vanuit de ondernemers/tuinders die zich onvoldoende gehoord voelen in de plannen. Iets dat de aanwezige wethouder direct actief heeft opgepakt. Wij zijn positief gestemd over deze plannen en zouden graag ook met de projectleiders Pauwels verder willen kijken hoe we de plannen gekoppeld kunnen zien worden aan de plannen rondom het gebied Noorderplas. We zijn reeds in contact met Eefje hierover en zitten binnenkort weer met haar om tafel. Nogmaals complimenten en we zien uit naar de start van de uitvoering eind 2025!	

11	Graag meer en beter overleg met de landbouw. Betrek ze voor het plan gemaakt is. Graag ontvang ik de presentatie via de mail.	
12	Wandelpad langs perceel. Riddershofpad <-> Nieuwe warande 2x. Uitzoeken eigendomstekening	
13	In 2019 en 2020 zijn plannen gemaakt door architectenbureau. Wat is daarmee gedaan?	Scenario studie landschap en energie. Tiny houses, windmolens, zonnepanelen, voedselbos.
14	Na het zien van de planning. Praten met gebied en bewoners Tilburg-Noord. Vraag om actie!	
15	Is er een potje van provincie? Is dat tijdelijk of onderhoud voor 10, 20 jaar?	
16	Is vernatting gebied te combineren met functies landbouw?	Ja, dit gaan we natuurlijk scheiden en niet het gehele gebied vernatten.
17	Wat moeten grondeigenaren van de plannen denken?	We kunnen niet voor iedereen spreken. Wisselend vanwege bedrijfsvoering.
18	Fijn dat er meer natuur komt! Liever 60 ha dan 30 ha! Ik word graag op de hoogte gehouden.	
19	Klopt het dat er sprake is dat hoogspanningsmasten de grond in gaan?	Klopt. Dit is vanuit TenneT voor elektriciteit van Tilburg. Bestaande worden vervangen.
20	Wie gaat ze beheren? Natuur is een breed begrip.	Over beheer zijn we aan het nadenken en in gesprek. Wie kan wat beheren en op welke wijze? Natte natuur houden en geen onkruid zaden?
21	Zit de 30 hectare in Zwaluwenbunders ook bij de 500 hectare in de oostflank?	Nee dit is apart. Dus dit is inderdaad samen 530 hectare.
22	In de bodem zit veel fosfaat. We beheren ook voor natuurmonumenten. Beheer kan aangepast worden om het fosfaat te verwijderen.	We hebben andere manieren overwogen. Afgraven is een effectieve manier en er zijn al veel succesvolle voorbeelden.

23	Wat is duurzame landbouw?	In samenspraak met pachters kijken hoe we minder fosfaat en vervuilde stoffen krijgen. Voorbeeld: olifantengras, huidige gewassen en toekomstbestendig worden.
24	Hebben jullie zicht op de kosten, aanleg, afwaardering, jaarlijkse kosten?	Afwaardering is afhankelijk van gebruik, exacte oppervlaktes, maatregelen.
25	Toekomstwaardige landbouw. Waar komen alle gronden vandaan voor woning recreatie, etc. De landbouw gaat ten koste van alle ontwikkelingen.- Klem benadrukken dat we constant worden overgeslagen.	We zijn bewust van de ontwikkeling. Dit doen we samen met de landbouwers waarin we in gesprek willen gaan. Het is niet de bedoeling om de plannen door te drukken. Het is een proces en zeker niet het eindplaatje. We presenteren voorlopig ontwerp en de richting.
26	Waar komt het water vandaan?	
27	De term boomkweker wordt niet benoemd, landbouw telkens wel?	Excuses, met landbouw wordt ook boomkweker bedoeld.
28	Er worden maatregelen genomen voor de dassen. Dat betekent dus extra schade aan gewassen. Wat doen jullie daaraan? Heb je daarover nagedacht?	We weten hoeveel dassen er zitten. We hebben dan ook een wettelijke verplichting om daar rekening mee te houden. Doel is niet meer dassen maar wel rekening houden met de dassen.
29	Populatie dassen wordt groter. Wie gaat schade betalen of hoe in toom houden?	Op lokaal niveau kunnen we hier niks aan doen. Dat is een vraag aan het Rijk. Niet alleen hier wordt overlast ervaren.
30	Waar komt fietspad west naar oost?	Kalverstraat- Quirijnstokstraat- Riddershofpad
31	Wat is het effect van water op omliggende gronden?	Geïsoleerde systemen en die los te houden van grondwater en omgeving. Dit wordt nog hydrologisch doorgerekend.
32	Wat houdt bestemmingsplan procedure in?	Er ligt nu bestemming agrarisch en bedrijventerrein. De procedure heet nu Omgevingsplan waarin we aangeven welke functie het gaat krijgen. Dat gaat over

		gemeentelijke eigendommen. Percelen van derden gaan we niet wijzigen.
33	De oude olieleidingen liggen er nog en komen erbij. Nemen we de Delta Rhine Corridor mee?	We zijn wel in gesprek met desbetreffende partij.
34	De Delta Rhine Corridor had problemen met het bestemmingsplan. Kan die dus gelijk mee gewijzigd worden en verplaatst worden?!	Actie: verder verkennen
35	Hoe komt de lucht van de Zandleij? Waar komt de lucht vandaan?	Terugkoppeling aan ... (mailadres bekend)
36	Wat is het losse perceel in het paars? Je wilt aaneengesloten gebied maar er zit een los stuk.	Natuur en landschap hoeft niet aaneengesloten te zijn.
37	Meerdere personen die vragen om informatie te ontvangen via de mail.	

Foto's bijeenkomst

